

Bijlage 3: resultaten en opbrengsten van de Conferentie Nederland Digitaal 2019 (18-21 maart 2019)

Na vier dagen Nederland Digitaal met ruim 2000 deelnemers en meer dan 80 deelsessies over uiteenlopende onderwerpen, met een veelheid aan partijen uit het bedrijfsleven, de wetenschap en maatschappelijke organisaties, kunnen we de eerste editie van de Conferentie Nederland Digitaal een succes noemen.

Het heeft de samenwerking rond digitalisering versterkt, door partijen te verbinden, doelen te verscherpen en acties te versnellen. Nederland Digitaal heeft verschillende concrete initiatieven en thema's opgeleverd waar we gezamenlijk aan gaan werken. Hier hebben we ook in het Beraad Nederland Digitaal over gesproken. Ik noem er een aantal.

Artificiële intelligentie (AI)

Het centrale thema van deze eerste Conferentie Nederland Digitaal was AI. Ontwikkelingen op dit gebied gaan snel en leiden tot een veelheid aan toepassingen met grote impact op economie en maatschappij. Om de kansen en uitdagingen van AI voor Nederland op te pakken, zijn tijdens de conferentie de volgende stappen gezet:

- **Nationale AI coalitie.** Vandaag is op initiatief van VNO-NCW en MKB-Nederland de Nationale AI coalitie gelanceerd. De coalitie heeft de ambitie om van Nederland de plek in Europa te maken als het gaat om innovatie met AI en zij gaat aan de slag met o.a. opgaven rond kennis, onderzoek, en vaardigheden. De coalitie roept bedrijven, instellingen, wetenschap en maatschappelijke partijen op om zich aan te sluiten.
- **Kennislaboratoria.** Door de AI coalitie worden onder meer laboratoria bij verschillende universiteiten opgezet, bijvoorbeeld in Amsterdam en Utrecht. Doelstelling is dat er dit jaar 10 van dergelijke laboratoria komen, waar bedrijven en onderzoekers kunnen samenwerken aan het ontwikkelen van hoogwaardige kennis en innovatieve toepassingen. Vandaag is een nieuw lab aangekondigd bij de TU-Delft dat zich gaat specialiseren in fintech.
- **Ethische gedragscode.** Op initiatief van Nederland ICT gaan ondernemers aan de slag met de implementatie van een ethische gedragscode. Dit moet hen helpen bij het ontwikkelen van verantwoorde AI-toepassingen.
- **Strategisch actieplan AI.** Na de zomer komt het kabinet met een strategisch actieplan AI zodat Nederland de kansen van AI kan benutten en waarmee we risico's adresseren. Dat actieplan zal onder andere gaan over onderwijs en onderzoek, het gebruik van data, de transparantie en uitlegbaarheid van algoritmen en ethische aspecten. Hierbij gaan we samenwerken met de Nationale AI coalitie.

Slimme digitale toepassingen in economie en maatschappij

Digitalisering biedt grote mogelijkheden voor maatschappelijk en economische toepassingen. Denk aan zorgrobots, slimme verkeerslichten en energienetten. Om die kansen beter te benutten gaan we aan de slag met de volgende acties:

- **De slimme stad.** Een brede coalitie van o.a. VNG, G5, G40 en het ministerie van BZK hebben in de Smart Society verklaring aangekondigd om innovatie en opschaling te versnellen. Zij gaan aan de slag met iconprojecten voor de stad: van verstedelijking tot klimaatadaptatie, van gezondheidszorg tot mobiliteit en van werkgelegenheid tot veiligheid.
- **Smart Industry.** Er zijn 5 hubs gestart om de regionale samenwerking te versterken en daarmee 5.000 bedrijven te bereiken. Smart Industry zorgt dat nieuwe technologieën zoals robotica, AI en 3D printing kunnen worden toegepast zodat de kansen die de digitale transformatie meebrengen kunnen worden gegrepen. Hiervoor worden onder andere bestaande fieldlabs versterkt of nieuwe fieldlabs opgericht waar ondernemers terecht kunnen om te experimenteren met deze opkomende technologieën.
- **Mkb werkplaatsen.** EZK is bereid om in 2019 tenminste 5 regionale mkb werkplaatsen te (co)financieren en roept de bestuurders, ondernemers en andere partijen in de regio's op om *gezamenlijk* met goede plannen te komen.

- **Zelfregie en zelfzorg.** Het Nederlands Huisartsen Genootschap gaat allianties sluiten met publieke en private partijen om van Thuisarts.nl de basisvoorziening bij uitstek te maken voor betrouwbare informatie en digitale hulpmiddelen voor zelfregie en -zorg in Nederland.
- **Innovatiekracht digitale overheid.** De mogelijkheden die nieuwe technologie biedt wil de overheid zelf ook benutten. De overheid gaat daarom meer gebruikmaken van de innovatieve denkkraft van startups. Vandaag is een impuls gegeven aan het Startup in Residence programma. Met bestuurders en ambtenaren uit verschillende lagen werken we aan de 'startup way of working': een houding van stapsgewijs dingen doen met ruimte voor experimenten.

Datadelen en -toegang (een florerende data-economie)

Essentieel voor een succesvolle digitale transitie is de beschikbaarheid van data en de mogelijkheid die verantwoord te benutten voor maatschappelijke en economische toepassingen. Om de data-economie verantwoord en optimaal te laten groeien, en daarbij de juiste balans te vinden tussen kansen en de risico's, is het volgende afgesproken:

- **Datadeelcoalitie.** Het delen van data moet de norm worden. Vandaag is de aanzet gegeven tot de vorming van de datadeelcoalitie met partijen uit onder meer de zakelijke dienstverlening, de logistiek, het agrodomein, de energiesector, de mobiliteitssector en de industrie. Doel is dat ondernemers uit deze sectoren makkelijker veilig en verantwoord data kunnen delen over sectorgrenzen heen. De afspraken worden binnenkort vastgelegd in een intentieverklaring.
- **Satellietdata.** Vandaag lanceren het ministerie van LNV en het Netherlands Space Office een satellietdata-portaal 2.0. Daarmee krijgt iedereen gratis toegang tot een geheel vernieuwde rijkdom aan satellietdata voor toepassingen in landbouw, logistiek en andere domeinen. Een prachtige basis voor slimme toepassingen, onder andere met AI.
- **Ethisch innoveren met data.** Vandaag spraken overheidsorganisaties, kennisorganisaties, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties over ethische principes voor verantwoord innoveren met data door overheden. Het ontwikkelen van deze regels is een van de actiepunten uit de eerste interbestuurlijke Data Agenda Overheid.

Connectiviteit / 5G

Een nieuwe generatie digitale connectiviteit dient zich aan onder de noemer 5G. Die biedt veel mogelijkheden, van supersnel mobiel breedband tot toepassingen die extreem hoge eisen stellen, zoals zelfrijdende voertuigen.

- **Handvest 5G.** Een groot aantal telecompartijen, innovatieve bedrijven en gemeenten bundelt op basis van het Handvest 5G de krachten voor een succesvolle uitrol van 5G in Nederland. Ze werken aan de harmonisatie van lokaal beleid, en delen kennis over kansen, innovatie en good practices.

Digitale vaardigheden & inclusie (iedereen doet mee)

Digitalisering heeft ingrijpende gevolgen voor ons werk en de vaardigheden die daarvoor nodig zijn. Het is bij deze ontwikkeling van groot belang om iedereen binnen boord te krijgen én te houden. Daarom is het cruciaal dat iedereen al vroeg digitale basisvaardigheden aanleert en zich een leven lang blijft ontwikkelen. Kwetsbare groepen moeten we daarbij ondersteunen. Om de digitale vaardigheden en inclusie te versterken zijn verschillende acties in gang gezet.

- **Funderend onderwijs.** Partijen uit het onderwijs en bedrijfsleven (onder andere de PO-Raad, VO-Raad, Kennisnet en Nederland ICT) gaan samen de digitaliseringsagenda voor het funderend onderwijs uitvoeren. Zij bundelen de krachten om de digitale vaardigheden van leraren te verbeteren en het innovatieve vermogen van het onderwijs te vergroten, zodat leerlingen kunnen beschikken over de vaardigheden die nodig zijn in de 21^e eeuw.
- **Sociale impact.** Wat is de balans tussen online en offline? Wat doet digitalisering met het onderlinge contact in de samenleving? Prinses Laurentien van Oranje, vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en het ministerie van BZK lanceerden

vandaag de alliantie 'digitaal samenleven'. De alliantie gaat zich inzetten voor digitale bewustwording, vaardigheden en voor de sociale impact. We willen dat iedereen kan meedoen in deze samenleving. Daarover is vandaag ook gesproken in de burgerdialoog met ruim 100 betrokken deelnemers, van jong tot oud.

- **Leven lang leren.** Het samenwerkingsverband Smart Industry versterkt haar inzet op digitale vaardigheden. Met nieuwe modules voor een leven lang leren en door actieve kennisdeling vanuit de fieldlabs met het (beroeps)onderwijs, kunnen werknemers en ondernemers hun digitale vaardigheden versterken.

Digitale weerbaarheid

Digitale kwetsbaarheden nemen toe door dreigingen van zowel beroepscriminelen als statelijke actoren die zich richten op digitale economische en politieke spionage. Om de digitale weerbaarheid van Nederland te versterken hebben we het volgende afgesproken:

- **Weerbare organisaties.** Binnen de Cybersecurity Alliantie werken partijen samen aan een digitaal weerbaar Nederland. Zo zullen binnen het Alliantie-project TIBER-NL (Threat Intelligence Based Ethical Red Teaming) kritische kernsystemen van organisaties worden getest. Geïnteresseerde partijen zijn uitgenodigd om contact op te nemen met de Cybersecurity Alliantie (via de website), wanneer zij de mogelijkheden van het TIBER-NL project verder willen verkennen.
- **Cyber Innovation Hub.** Het ministerie van Defensie gaat i.s.m. belanghebbenden de mogelijkheden verkennen voor een Cyber Innovation Hub, waar ministeries, onderzoeksinstituten en bedrijven samenwerken aan cyber-veiligheidsvraagstukken. Dit kan o.a. door relevante technologieën te scouten, te experimenteren met veelbelovende marktpartijen en door methoden te ontwikkelen voor het sneller implementeren van nieuwe oplossingen.
- **In de klas.** Om kinderen meer weerbaar te maken in de digitale wereld heeft Staatssecretaris Knops vandaag de eerste exemplaren van 'Donald Duck duikt in de digitale wereld' uitgereikt aan de Raad van Kinderen. Deze wordt in april meegestuurd aan alle abonnees in Nederland. Bij de special is een lespakket ontwikkeld waarmee basisschoolleerkrachten met hun klas in gesprek kunnen over nieuwe technologie en grondrechten, zoals keuzevrijheid, autonomie en privacy.

Internationale inzet

Digitalisering is een internationale ontwikkeling. Onze ambities en doelstellingen vergen daarom samenwerking met Europese en andere internationale partners, zoals binnen de OESO en de G20. Dit jaar wordt een nieuw Europees Parlement verkozen en treedt een nieuwe Europese Commissie aan. Daarom is het belangrijk om de Nederlandse speerpunten strategisch uit te dragen in Europees verband. Nederland en Duitsland gaan intensiever samenwerken op het gebied van smart industry voor een concurrerender en weerbaarder MKB.

Het vervolg: naar een Nederlandse Digitaliseringsstrategie 2.0

Digitalisering van economie en samenleving vraagt om een strategie die in ontwikkeling blijft. Deze opbrengsten van de Conferentie Nederland Digitaal vormen een eerste, belangrijke stap in die doorontwikkeling. Dit document en alle input die door de rapporteurs verzameld is in de deelsessies van de conferentie, nemen mijn collega's en ik mee in de uitwerking.

Deze zomer zal het kabinet vervolgens de tweede editie van de Digitaliseringsstrategie naar de Kamer sturen. Daarin zal staan wat de overheid in samenwerking met alle betrokkenen doet om de ambitie van een vooruitstrevende digitale economie en samenleving waar te maken. Want digitalisering van economie en maatschappij werkt alleen, als iedereen er werk van maakt.